



# BADANIE OPINII PUBLICZNEJ NA TEMAT OPIEKUNÓW RODZINNYCH



RAPORT Z BADANIA

Gdańsk, 09.04.2017r.



# SPIS TREŚCI

PODSTAWOWE INFORMACJE	3
GRUPA BADANA	5
WYNIKI BADANIA	8
<b>OPIEKUNOWIE RODZINNI OSÓB STARSZYCH O SOBIE</b>	<b>10</b>
<b>OPINIE POLAKÓW O OPIEKUNACH RODZINNYCH OSÓB STARSZYCH</b>	<b>23</b>
PODSUMOWANIE I WNIOSKI	31



# PODSTAWOWE INFORMACJE



# PODSTAWOWE INFORMACJE

ZAMAWIAJĄCY	Fundacja Agory, Fundacja Hospicyjna
WYKONAWCA	DANAE Sp. z o.o.
CEL BADANIA	Poznanie opinii Polaków na temat opiekunów rodzinnych osób starszych i sprawowania opieki nad osobą starszą.
PRÓBA	1045 respondentów w wieku 15+
METODOLOGIA	CAPI – wywiady indywidualne wspomagane komputerowo
TERMIN	luty-marzec 2017
LOKALIZACJA	badanie ogólnopolskie



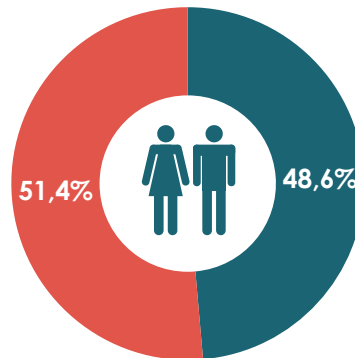
# GRUPA BADANA



# GRUPA BADANA

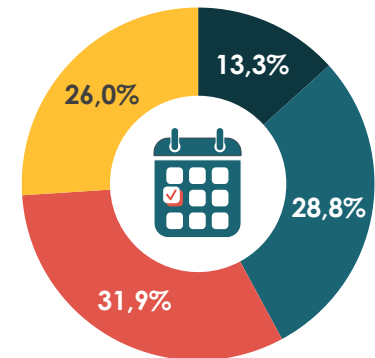
## PŁEĆ

- mężczyzna
- kobieta



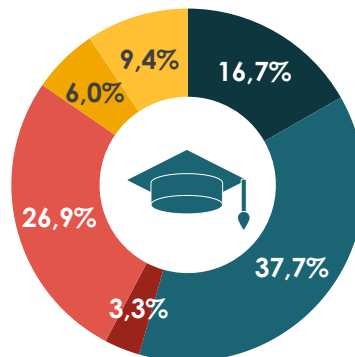
## WIEK

- 15-24 lata
- 25-39 lat
- 40-59 lat
- 60 lat lub więcej



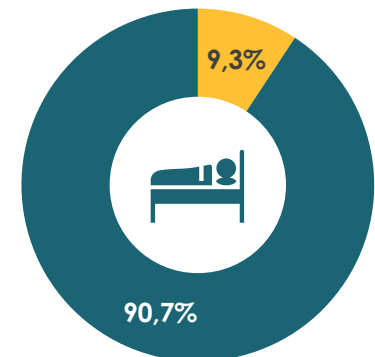
## WYKSZTAŁCENIE

- niepełne podstawowe i podstawowe
- zasadnicze zawodowe
- niepełne średnie
- średnie zawodowe lub ogólne
- pomaturalne i niepełne wyższe
- wyższe



## DOŚWIADCZENIE/WYKSZTAŁCENIE ZWIĄZANE Z OPIEKĄ

- os. posiadająca doświadczenie lub wykształcenie związane z opieką
- os. nieposiadająca doświadczenie lub wykształcenie związane z opieką

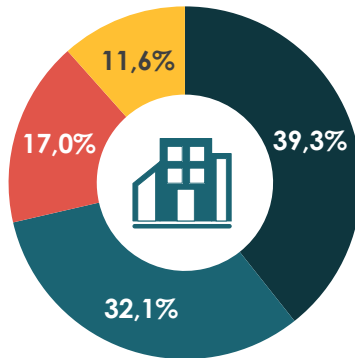




# GRUPA BADANA

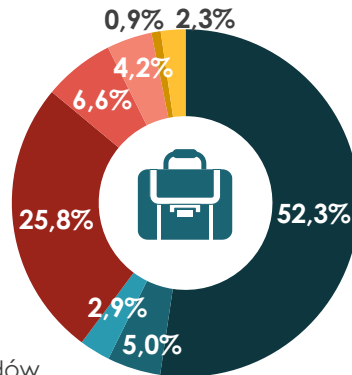
## MIEJSCE ZAMIESZKANIA

- wieś
- miasto do 100 tys.
- miasto 100-499 tys.
- miasto ponad 500 tys.

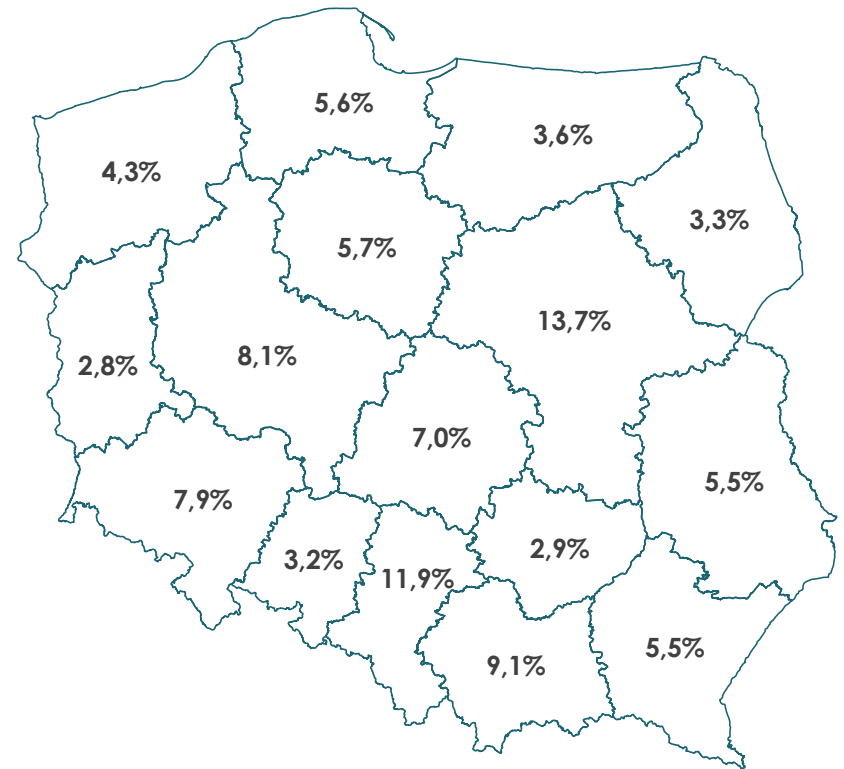


## AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

- os. pracująca na stałą
- os. pracująca dorywczo
- os. bezrobotna
- emeryt/rencista
- uczeń/student
- os. zajmująca się domem
- os. na urlopie wychowawczym
- os. niepracująca z innych powodów



## WOJEWÓDZTWO





# WYNIKI BADANIA

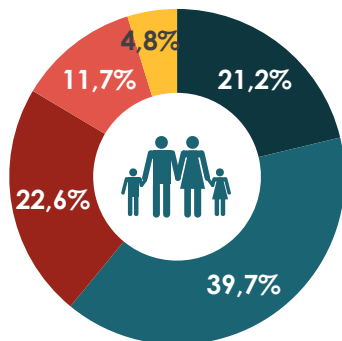


# GOSPODARSTWA DOMOWE

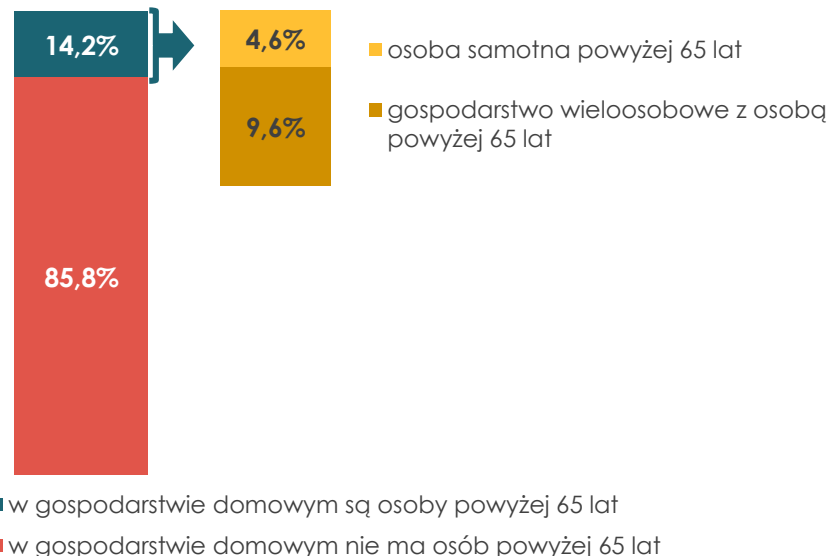
## WIELKOŚĆ GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Gospodarstwem domowym nazywamy zespół osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się lub osobę utrzymującą się samodzielnie, bez względu na to, czy mieszka sama czy z kimś. Z punktu widzenia tematyki badania gospodarstwo domowe jest istotną jednostką społeczną, ponieważ tworzy ona potencjał opiekuńczy.

- jednoosobowe
- dwuosobowe
- 3 osoby
- 4 osoby
- 5 osób i więcej



## OSOBY W WIEKU POWYŻEJ 65 LAT W GOSPODARSTWIE DOMOWYM



Największy odsetek grupy badanej stanowią gospodarstwa domowe składające się z dwóch osób (39,7%). W drugiej kolejności najczęściej rozmowy prowadzone były w gospodarstwach trzyosobowych (22,6%), zaś w trzeciej kolejności w gospodarstwach jednoosobowych (21,2%). Nieco ponad jedna dziesiąta badanych wchodziła w skład gospodarstwa czteroosobowego (11,7%). Najmniejszy odsetek grupy badanej stanowią gospodarstwa domowe składające się z pięciu lub więcej osób (4,8%).

Wśród przebadanych gospodarstw domowych większość stanowiły te, w których nie mieszkają osoby powyżej 65 lat. Jedynie w 14,2% gospodarstw domowych mieszkają osoby powyżej 65 lat (9,6% stanowią gospodarstwa wieloosobowe, w skład których wchodzi przynajmniej jedna osoba starsza, zaś 4,6% stanowią gospodarstwa domowe jednoosobowe, w których jedynym członkiem jest senior).

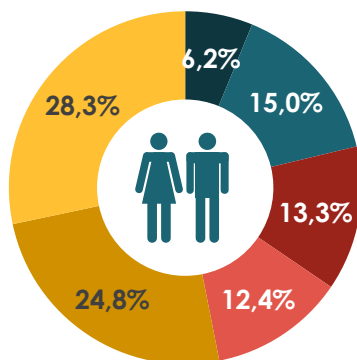


# OPIEKUNOWIE RODZINNI OSÓB STARSZYCH O SOBIE

# CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE

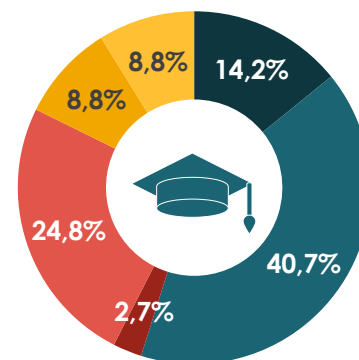
## PŁEĆ I WIEK

- mężczyzna, 15-39 lat
- mężczyzna, 40-59 lat
- mężczyzna, 60 lat i więcej
- kobieta, 15-39 lata
- kobieta, 40-59 lat
- kobieta, 60 lat i więcej



## WYKSZTAŁCENIE

- podstawowe
- zasadnicze zawodowe
- niepełne średnie
- średnie zawodowe lub ogólne
- pomaturalne i niepełne wyższe
- wyższe



Opiekunowie rodzinni, czyli osoby, które obecnie opiekują się lub opiekowały bliską niesamodzielną osobą starszą stanowią nieco ponad jedną dziesiątą grupy badanej (10,8%).

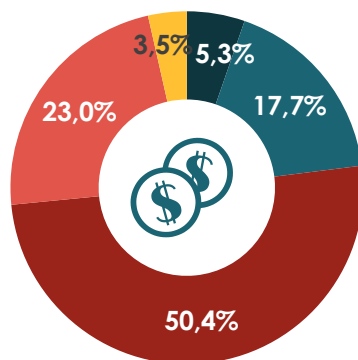
Biorąc pod uwagę płeć i wiek osób badanych, wśród opiekunów rodzinnych większość stanowią kobiety w wieku 60 lat i więcej (28,3%) i 40-59 lat (24,8%). Trzecią najliczniejszą grupą opiekunów rodzinnych są mężczyźni w wieku 40-59 lat (15,0%).

Analizując wykształcenie opiekunów rodzinnych zauważyć można, że większość z nich legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym (40,7%) lub średnim zawodowym bądź ogólnym (24,8%). Wykształcenie na poziomie podstawowym posiada 14,2% opiekunów, natomiast pomaturalnym i niepełnym wyższym oraz wyższym po 8,8% badanych.

# CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE

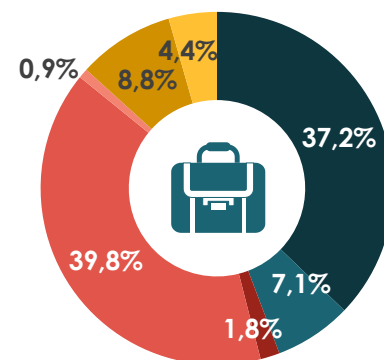
## SYTUACJA MATERIALNA

- powodzi się bardzo dobrze
- powodzi się raczej dobrze
- powodzi się znośnie, średnio
- powodzi się raczej źle
- powodzi się bardzo źle, jestem w ciężkiej sytuacji materialnej



## AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA

- os. pracująca na stałą
- os. pracująca dorywczo
- os. bezrobotna
- emeryt/rencista
- uczeń/student
- os. zajmująca się domem
- os. niepracująca z innych powodów



Ponad połowa opiekunów rodzinnych zapytana o to, jak ocenia swoją sytuację materialną przyznała, że powodzi im się znośnie, średnio (50,4%). Ponad jedna czwarta badanych jest zdania, że powodzi im się raczej źle (23,0%) lub bardzo źle (3,5%). Swoją sytuację materialną pozytywnie ocenia nieco ponad jedna piąta odpowiadających – 17,7% opiekunów przyznaje, że powodzi im się raczej dobrze, natomiast 5,3% bardzo dobrze.

W kontekście sprawowania opieki nad niesamodzielną osobą starszą, warto pochylić się również nad aktywnością zawodową opiekunów rodzinnych. Jak wynika z zebranych danych 39,8% opiekunów jest na emeryturze lub rencie. Nieco mniejszy odsetek odpowiadających (37,2%) przyznaje, że pracuje na stałą. Osoby biernie zawodowo, czyli osoby uczące się, zajmujące się domem lub niepracujące z innych powodów stanowią 14,1% grupy badanej, natomiast 1,8% to osoby bezrobotne.

# SPRAWOWANIE OPIEKI

## PODOPIECZNI



### LICZBA PODOPIECZNYCH

84,4%

jeden podopieczny

12,3%

dwóch podopiecznych

3,3%

trzech i więcej podopiecznych

### WIEK PODOPIECZNYCH

65-70 lat 26,3%

76-80 lat 22,2%

86-90 lat 20,8%

71-75 lat 20,5%

81-85 lat 18,0%

Powyżej 90 lat 6,2%

### RELACJA Z PODOPIECZNYM

Matka 45,2%

Inny członek rodziny 29,1%

Osoba niespokrewniona 15,3%

Ojciec 14,3%

Współmałżonek 5,4%

Brat 0,6%

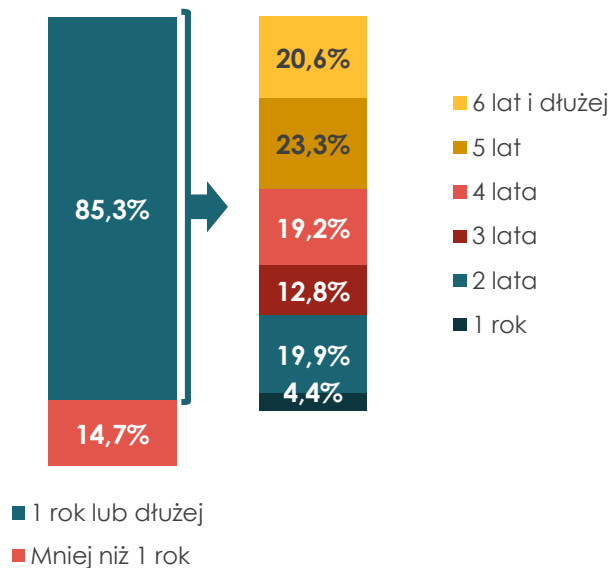
Większość opiekunów rodzinnych opiekuje się lub opiekowała się jednym podopiecznym (84,4%). Analizując wiek podopiecznych zauważyć można, że 26,3% z nich jest lub była w wieku 65-70 lat, 22,2% w wieku 79-80 lat, 20,8% w wieku 86-90 lat, natomiast 20,5% w wieku 71-75 lat. Nieco mniejszy odsetek (18,0%) stanowią podopieczni, którzy są lub byli w wieku 81-85 lat. Najmniejszy odsetek opiekunów sprawuje lub sprawował opiekę nad podopiecznym w wieku powyżej 90 lat (6,2%).

Opiekunowie rodzinni najczęściej sprawują lub sprawowali opiekę nad matką (45,2%) lub innym członkiem rodziny (29,1%). Nieco rzadziej podopiecznym była osoba niespokrewniona (15,3%), ojciec (14,3%) lub współmałżonek (5,4%). Marginalny odsetek opiekunów sprawuje lub sprawował opiekę nad bratem.

# SPRAWOWANIE OPIEKI

## CZAS SPRAWOWANIA OPIEKI

Jak długo opiekuje/opiekował się Pan(Pani) wspomnianą osobą/wspomnianymi osobami?



Ile godzin dziennie/w tygodniu/w miesiącu opiekuje/opiekował się Pan(Pani) wspomnianą osobą/wspomnianymi osobami?



**7 h** dziennie  
**52 h 21 minut** tygodniowo  
**209 h 23 minuty** miesięcznie

Zdecydowana większość opiekunów rodzinnych sprawuje lub sprawowała opiekę nad niesamodzielną osobą starszą rok lub dłużej. Spośród tych osób, blisko jedna czwarta sprawuje lub sprawowała opiekę przez pięć lat (23,3%). Nieco mniejszy odsetek pełni rolę opiekuna rodzinnego sześć lat lub dłużej (20,6%), natomiast 19,9% dwa lata. Podobny odsetek badanych (19,2%) sprawuje lub sprawował opiekę przez cztery lata.

Opiekunowie poproszeni zostali również o oszacowanie ile godzin dziennie, tygodniowo lub miesięcznie zajmuje lub zajmowała im opieka. Średni czas poświęcany na opiekę wynosi 7 godzin dziennie.

# SPRAWOWANIE OPIEKI

## SPRAWOWANA OPIEKA

Na czym polega opieka?



**56,0%**

Robienie zakupów



**47,3%**

Sprzątanie mieszkania/domu



**46,6%**

Przygotowywanie posiłków



**45,8%**

Spędzanie wolnego czasu z podopiecznym



**40,9%**

Dbanie o regularne przyjmowanie leków



**30,4%**

Całkowita opieka – podopieczny całkowicie niesamodzielny

W przypadku jednej trzeciej opiekunów sprawowana opieka polega na całkowitej opiece wynikającej z całkowitej niesamodzielności podopiecznego (30,4%).

W pozostałych przypadkach ponad połowa opiekunów w ramach sprawowanej opieki robi swoim podopiecznym zakupy (56,0%). Nieco rzadziej opieka polega na sprzątnięciu mieszkania lub domu (47,3%), przygotowywaniu posiłków (46,6%), spędzaniu wolnego czasu z podopiecznym (45,8%) oraz dbaniu o regularne przyjmowanie leków (40,9%).

# SPRAWOWANIE OPIEKI

## SPRAWOWANA OPIEKA

Na czym polega opieka?



**39,1%**

Czuwanie nad bezpieczeństwem podopiecznego w ciągu dnia



**36,4%**

Pomoc w zabiegach pielęgnacyjnych/ wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych



**30,9%**

Wożenie podopiecznego do lekarza lub na zabiegi



**23,3%**

Czuwanie nad bezpieczeństwem podopiecznego w nocy



**15,1%**

Wykonywanie podstawowych zabiegów medycznych

Opiekunowie przyznają również, że opieka nad niesamodzielną osobą starszą często polega na czuwaniu nad jej bezpieczeństwem w ciągu dnia (39,1%) oraz pomocy w zabiegach pielęgnacyjnych lub wykonywaniu tych zabiegów (36,4%). Jedna trzecia opiekunów w ramach opieki zajmuje się także wożeniem podopiecznych do lekarza lub na zabiegi (30,9%), natomiast 23,3% czuwa nad bezpieczeństwem podopiecznego w nocy. Najbardziej opieką nad niesamodzielną osobą starszą polega na wykonywaniu podstawowych zabiegów medycznych (15,1%).





# SPRAWOWANIE OPIEKI

## POWODY PODJĘCIA SIĘ OPIEKI



W ramach badania zapytano również opiekunów o powody, które przyczyniły się do podjęcia się opieki nad niesamodzielną osobą starszą.

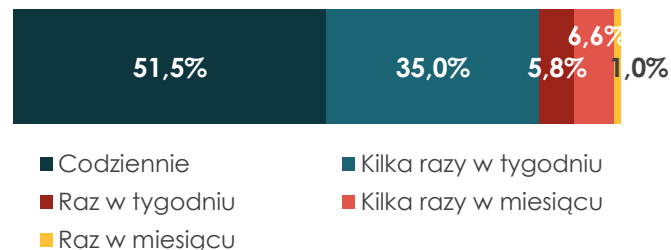
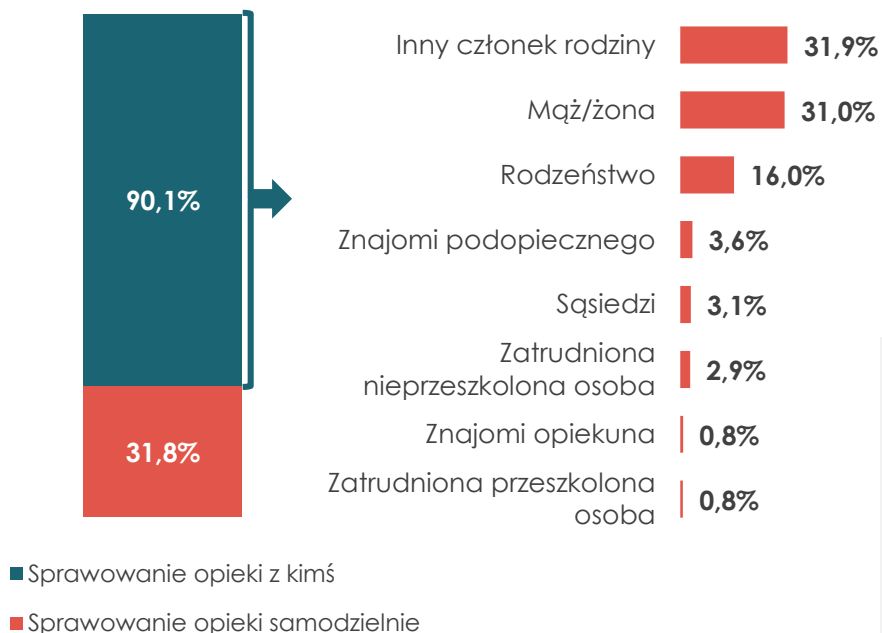
Najczęściej podawanym powodem było poczucie obowiązku. Taką motywację wskazało 64,7% opiekunów rodzinnych. Blisko połowa odpowiadających przyznała, że podjęła się opieki nad niesamodzielnym seniorem, ponieważ taka forma opieki jest najlepsza (47,1%). Relatywnie rzadko powodem podjęcia się opieki była wola podopiecznego (17,5%), sytuacja finansowa i wynikający z niej brak możliwości zapewnienia innej opieki (13,5%) oraz wola opiekuna (10,1%). Brak możliwości pozyskania na stałe osoby do domowej opieki, brak możliwości uzyskania miejsca w ośrodku opiekuńczym oraz nieodpowiednia opieka w ośrodku opiekuńczym najrzadziej motywowały opiekunów do podjęcia się opieki nad niesamodzielną osobą starszą (odpowiednio 5,9%, 5,7% i 1,9% wskazań).

# SPRAWOWANIE OPIEKI

## WSPÓŁDZIELENIE OPIEKI

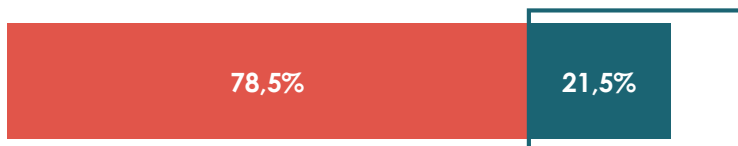
Czy opiekuje/opiekował się Pan/Pani podopiecznym/podopiecznymi samodzielnie, czy może pomagają/pomagały Panu/Pani inne osoby?

Jak często wspomniana osoba/wspomniane osoby Panu(Pani) pomagają/pomagały?



Większość opiekunów rodzinnych współdzieli lub współdzieliła opiekę nad niesamodzielną osobą starszą (90,1%). Blisko jedna trzecia opiekunów sprawuje lub sprawowała opiekę wspólnie z innym członkiem rodziny (31,9%). Podobny odsetek opiekunów zajmował się podopiecznym razem z współmałżonkiem (31,0%). Wsparcie rodzeństwa otrzymuje lub otrzymywało 16,0% opiekunów, natomiast najrzadziej opiekunowie byli wspierani przez osoby spoza rodziny, tj. znajomych podopiecznego (3,6%), sąsiadów (3,1%), zatrudnionych nieprzeszkolonych osób (2,9%), swoich znajomych i zatrudnionych przeszkolonych osób (po 0,8% wskazań).

## FORMALNE FORMY WSPARCIA

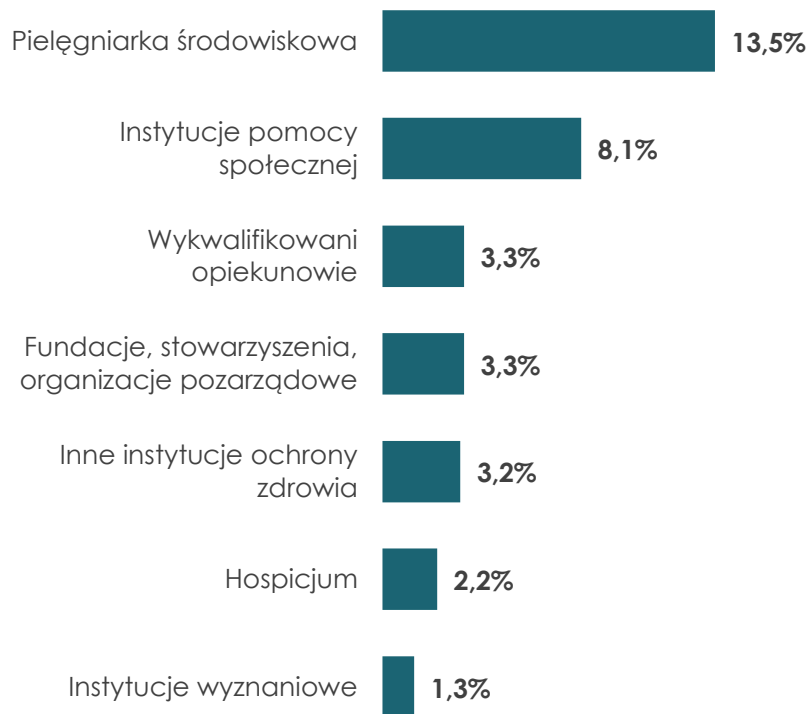


- Niekorzystanie z formalnego wsparcia
- Korzystanie z formalnego wsparcia

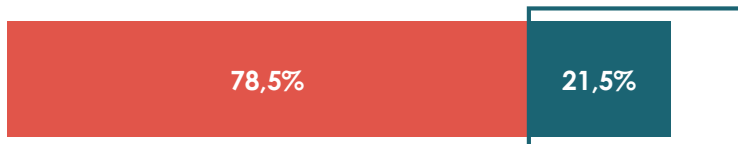
Większość opiekunów rodzinnych nie korzysta lub nie korzystała z formalnego wsparcia w zakresie opieki (78,5%).

Najczęściej otrzymywanym wsparciem formalnym jest pomoc pielęgniarki środowiskowej (13,5%). Blisko jedna dziesiąta opiekunów otrzymuje lub otrzymywała wsparcie instytucji pomocy społecznej (8,1%). Opiekunowie najrzadziej są wspierani przez wykwalifikowanych opiekunów (3,3%), fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (3,3%), instytucje ochrony zdrowia inne niż hospicjum (3,2%), hospicjum (2,2%) oraz instytucje wyznaniowe (1,3%).

## WSPARCIE INSTYTUCJI



## FORMALNE FORMY WSPARCIA

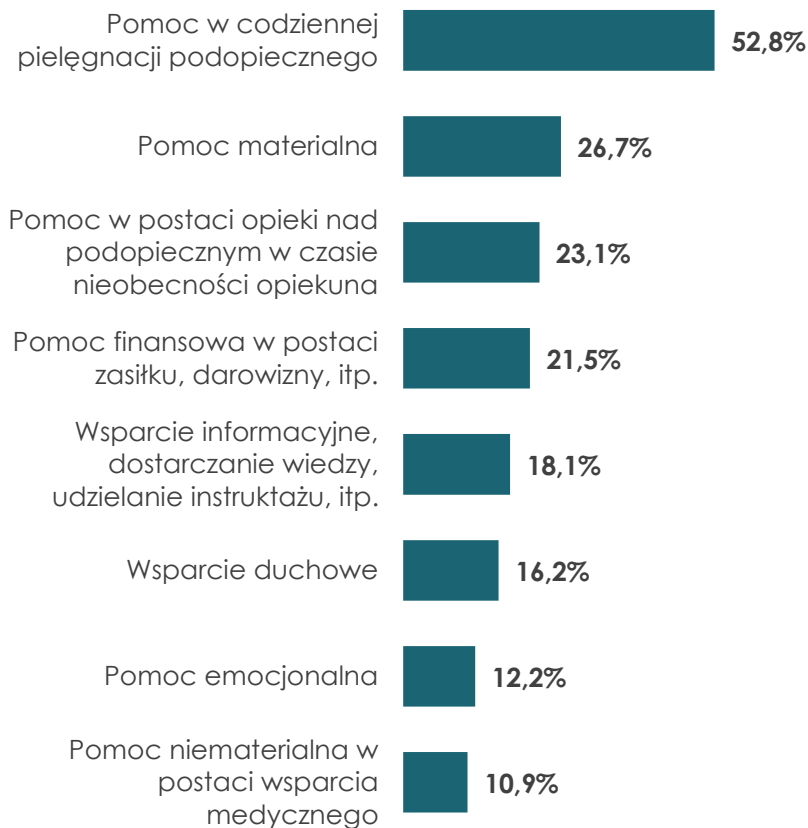


■ Niekorzystanie z formalnego wsparcia

■ Korzystanie z formalnego wsparcia

Opiekunowie, którzy korzystają lub korzystali z formalnych form wsparcia najczęściej przyznawali, że otrzymywane wsparcie polega na pomocy w codziennej pielęgnacji podopiecznego (52,8%). Nieco ponad jedna czwarta otrzymuje pomoc materialną (26,7%), natomiast 23,1% opiekunów otrzymuje pomoc w postaci opieki nad podopiecznym w czasie swojej nieobecności. Nieco rzadziej formalne wsparcie polega na pomocy finansowej w postaci zasiłku, darowizny, itp. (21,5%), wsparciu informacyjnym, dostarczaniu wiedzy, udzielaniu instruktażu, itp. (18,1%) oraz wsparciu duchowym (16,2%). Nieco ponad jedna dziesiąta opiekunów w ramach formalnych form wsparcia otrzymuje pomoc emocjonalną (12,2%). Najrzadziej otrzymywanym formalnym wsparciem jest pomoc niematerialna w postaci wsparcia medycznego (10,9%).

## RODZAJ WSPARCIA

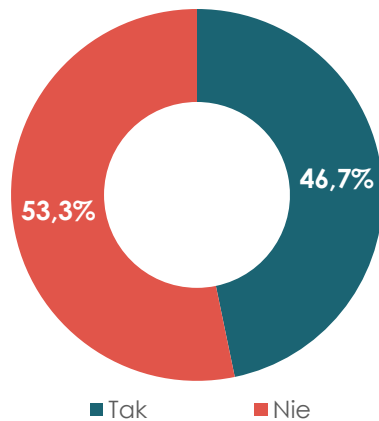




# SPRAWOWANIE OPIEKI

## ZMIANY W ŻYCIU OPIEKUNA RODZINNEGO

Czy od momentu podjęcia się opieki nad niesamodzielną osobą starszą/niesamodzielnymi osobami starszymi w Pana/Pani życiu zaszły jakieś zmiany?



Jakie zmiany zaszły w Pana/Pani życiu od momentu podjęcia się opieki?\*



\*Pięć najczęściej wskazywanych odpowiedzi

Nieco częściej opiekunowie rodzinni przyznawali, że od momentu podjęcia się opieki nad niesamodzielną osobą starszą, w ich życiu nie zaszły żadne zmiany (53,3%).

Opiekunowie rodzinni, którzy zauważyli w swoim życiu jakieś zmiany najczęściej przyznają, że brakuje im czasu wolnego i czasu na odpoczynek (48,8%). Nieco mniejszy odsetek odpowiadających deklaruje, że od momentu odjęcia się opieki odczuwają obciążenie psychiczne (44,6%) oraz częste zmęczenie (44,1%). Blisko dwie piąte opiekunów doświadczyło osłabienia kontaktów i relacji przyjacielskich i towarzyskich (38,4%), natomiast nieco ponad jedna trzecia przyznaje, że ma mniej czasu dla pozostałych członków rodziny (35,2%).



# SPRAWOWANIE OPIEKI

## WSPARCIE, KTÓREGO BRAKUJE/ZABRAKŁO

Czy brakuje/brakowało Panu/Pani jakiegoś wsparcia w zakresie opieki nad niesamodzielną/niesamodzielnymi osobami starszymi?



Blisko połowa opiekunów zapytana o to, czy brakuje lub brakowało im wsparcia w zakresie opieki nad niesamodzielnym seniorem przyznaje, że niczego im nie brakuje/brakowało (49,3%).

Ci opiekunowie, którzy odczuwają lub odczuwali brak jakiegoś wsparcia najczęściej wskazują brak wsparcia finansowego (25,6%) oraz wsparcia medycznego (20,7%). Nieco ponad jednej dziesiątej opiekunów rodzinnych brakuje lub brakowało opieki wyręczającej (13,6%). Nieco mniejszy odsetek odpowiadających zauważa brak pomocy przy opiece nad podopiecznym w czasie swojej nieobecności (12,8%), brak wsparcia w zakresie codziennej pielęgnacji podopiecznego (11,9%) oraz brak wsparcia materialnego (11,3%), emocjonalnego (11,1%) i duchowego (6,7%).



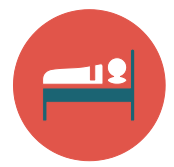
# OPINIE POLAKÓW O OPIEKUNACH RODZINNYCH OSÓB STARSZYCH



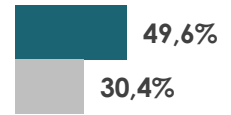
# OPINIE POLAKÓW

## SPRAWOWANIE OPIEKI W OPINII POLAKÓW

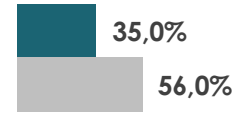
Na czym Pana/Pani zdaniem polega opieka nad niesamodzielną osobą starszą?



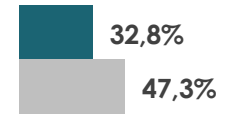
Całkowita opieka  
– podopieczny całkowicie  
niesamodzielny



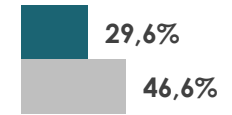
Robienie zakupów



Sprzątanie  
mieszkania/domu



Przygotowywanie  
posiłków



■ Osoby niezapinające się opieką    ■ Opiekunowie rodzinni

Osoby niezapinające się opieką nad niesamodzielną osobą starszą zapytane o to, na czym ich zdaniem polega opieka nad niesamodzielnym podopiecznym w wieku powyżej 65 lat częściej niż opiekunowie rodzinni są zdania, że opieka ta polega na sprawowaniu całkowitej opieki nad podopiecznym, która wynika z jego pełnej niesamodzielnosci.

W przypadku pozostałych czynności, które mogą być wykonywane w ramach sprawowania opieki nad seniorem zaobserwowano odwrotne tendencje. Osoby niezapinające się opieką nad niesamodzielną osobą starszą rzadziej niż opiekunowie rodzinni wskazują, że opieka nad niesamodzielnym seniorem polega na robieniu zakupów, sprzątnięciu mieszkania lub domu oraz przygotowywaniu posiłków.





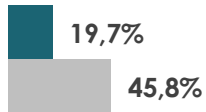
# OPINIE POLAKÓW

## SPRAWOWANIE OPIEKI W OPINII POLAKÓW

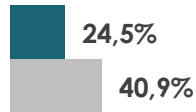
Na czym Pana/Pani zdaniem polega opieka nad niesamodzielną osobą starszą?



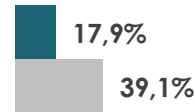
Spędzanie wolnego czasu z podopiecznym



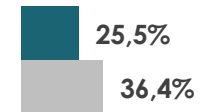
Dbanie o regularne przyjmowanie leków



Czuwanie nad bezpieczeństwem podopiecznego w ciągu dnia



Pomoc w zabiegach pielęgnacyjnych/wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych



■ Osoby niezajmujące się opieką    ■ Opiekunowie rodzinni

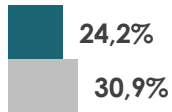
Zdecydowanie rzadziej niż opiekunowie rodzinni osoby niezajmujące się opieką przyznają, że opieka nad niesamodzielnym podopiecznym polega na spędzaniu wolnego czasu z podopiecznym i dbaniu o regularne przyjmowanie leków. Podobnie tendencje kształtują się w przypadku czuwania nad bezpieczeństwem podopiecznego w ciągu dnia oraz pomocy w zabiegach pielęgnacyjnych lub wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych – te czynności również rzadziej wymieniane są w grupie osób niezajmujących się opieką niż w grupie opiekunów rodzinnych.

## SPRAWOWANIE OPIEKI W OPINII POLAKÓW

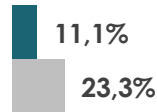
Na czym Pana/Pani zdaniem polega opieka nad niesamodzielną osobą starszą?



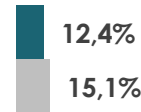
Wożenie podopiecznego do lekarza lub na zabiegi



Czuwanie nad bezpieczeństwem podopiecznego w nocy



Wykonywanie podstawowych zabiegów medycznych



■ Osoby niezapewniające opieki    ■ Opiekunowie rodzinni

W przypadku wożenia podopiecznego do lekarza lub na zabiegi jako elementu sprawowania opieki nad seniorem różnica między wyróżnionymi grupami jest nieznaczna. Podobne tendencje zanotowano w przypadku wykonywania podstawowych zabiegów medycznych – czynności te nieco rzadziej oceniane są jako elementy opieki nad niesamodzielną osobą starszą. Inaczej wyniki kształtują się w przypadku czuwania nad bezpieczeństwem podopiecznego w nocy – osoby niezapewniające się opieką rzadziej niż opiekunowie rodzinni wskazują, że opieka nad niesamodzielnym seniorem polega na wykonywaniu tej czynności.



# OPINIE POLAKÓW

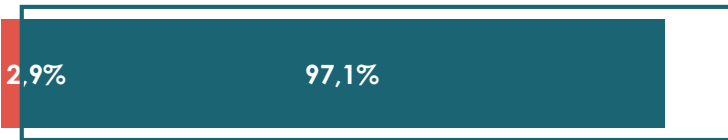
## POWODY PODJĘCIA SIĘ OPIEKI W OPINII POLAKÓW



Również porównując opinie osób niezajmujących się opieką na temat potencjalnych powodów podjęcia się opieki nad niesamodzielnym seniorem z faktycznymi motywami opiekunów rodzinnych zauważyć można pewne różnice.

Poczucie obowiązku, przekonanie, że taka forma opieki jest najlepsza dla podopiecznego oraz wola podopiecznego jako motywy podjęcia się opieki nad osobą starzą są w porównaniu do odpowiedzi opiekunów rodzinnych rzadziej wskazywane przez osoby niezajmujące się opieką. Odwrotną tendencją zanotowano w przypadku pozostałych powodów. Osoby niezajmujące się opieką częściej niż opiekunowie rodzinni przyznają, że ich zdaniem niektóre osoby decydują się na sprawowanie opieki nad niesamodzielną osobą powyżej 65 lat z powodów finansowych skutkujących brakiem możliwości zapewnienia innej opieki, z woli opiekuna bądź z braku możliwości pozyskania na stałe osoby do opieki domowej lub zapewnienia miejsca w ośrodku opiekuńczym. Analogiczny trend zaobserwowano w przypadku opinii o opiece w ośrodku opiekuńczym – osoby niezajmujące się opieką częściej niż opiekunowie rodzinni przyznają, że ich zdaniem niewłaściwa opieka we wspomnianych instytucjach może motywować niektórych do podjęcia decyzji o zostaniu opiekunem rodzinnym.

## FORMALNE FORMY WSPARCIA, KTÓRE POWINNI OTRZYMYWAĆ OPIEKUNOWIE RODZINNI



- Żadna instytucja nie powinna wspierać opiekunów rodzinnych
- Instytucje powinny wspierać opiekunów rodzinnych

Zdecydowana większość osób niezajmujących się opieką jest zdania, że opiekunowie rodzinni powinni otrzymywać formalne wsparcie (97,1%).

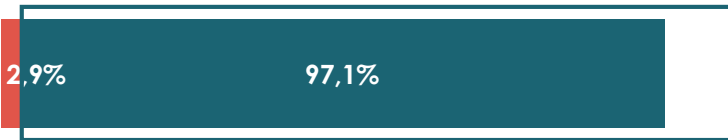
Zdaniem osób niezajmujących się opieką opiekunowie rodzinni powinni być wspierani przede wszystkim przez instytucje pomocy społecznej (65,9%), wykwalifikowanych opiekunów (56,8%), pielęgniarki środowiskowe (56,1%) oraz fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (44,6%). Rządziej odpowiadający wskazują hospicjum, inne instytucje ochrony zdrowia oraz instytucje wyznaniowe jako podmioty, które powinny udzielać wsparcia opiekunom rodzinnym.

Wymienione formalne formy wsparcia są częściej wymieniane przez osoby niezajmujące się opieką jako instytucje, które powinny wspierać opiekunów rodzinnych, niż jako wsparcie, z którego faktycznie korzystają opiekunowie rodzinni.

### WSPARCIE INSTYTUCJI



## FORMALNE FORMY WSPARCIA, KTÓRE POWINNI OTRZYMYWAĆ OPIEKUNOWIE RODZINNI

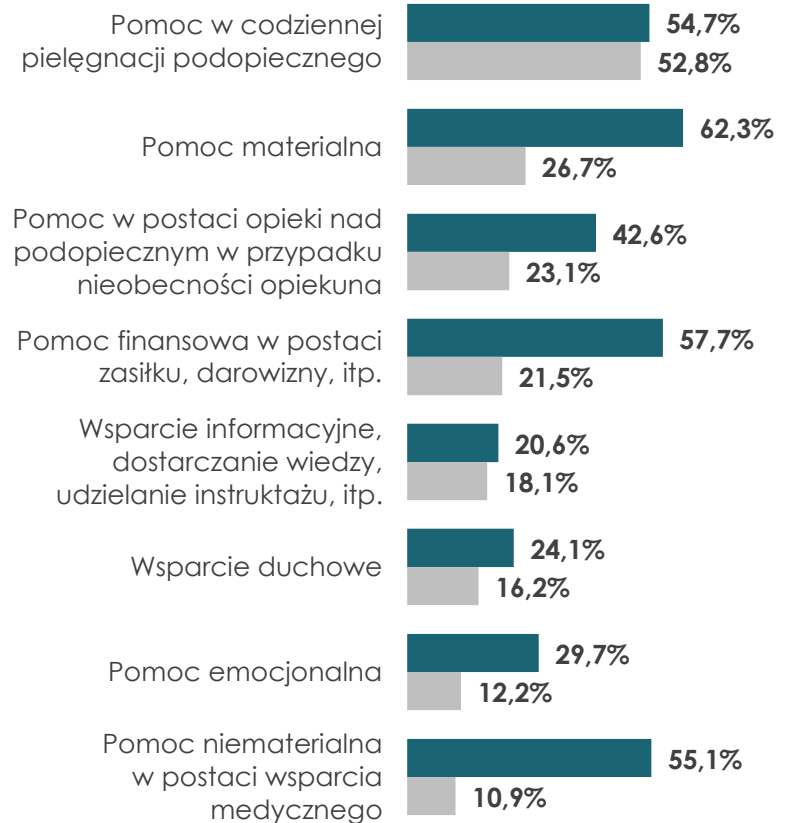


- Żadna instytucja nie powinna wspierać opiekunów rodzinnych
- Instytucje powinny wspierać opiekunów rodzinnych

W opinii osób niezajmujących się opieką opiekunowie rodzinni powinni przede wszystkim otrzymywać formalne wsparcie w formie pomocy materialnej w postaci sprzętu medycznego, artykułów pielęgnacyjnych, leków, artykułów spożywczych, itp. (62,3%), pomocy finansowej w postaci zasiłku, darowizny, itp. (57,7%), pomocy niematerialnej w postaci wsparcia medycznego (55,1%) oraz pomocy w codziennej pielęgnacji podopiecznego (54,7%).

Wymienione formy wsparcia były częściej wymieniane przez osoby niezajmujące się opieką jako pożądane niż przez opiekunów rodzinnych jako faktycznie otrzymywane. Podobne tendencje zaobserwowano również w przypadku pozostałych form wsparcia.

### RODZAJ WSPARCIA



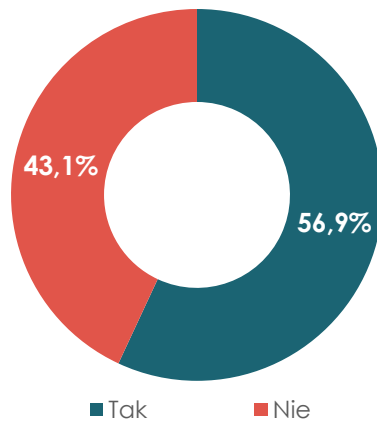
■ Osoby niezajmujące się opieką   ■ Opiekunowie rodzinni



# OPINIE POLAKÓW

## ZMIANY W ŻYCIU OPIEKUNA RODZINNEGO W OPINII POLAKÓW

Czy Pana/Pani zdaniem od momentu podjęcie się opieki nad niesamodzielną osobą starszą w życiu opiekunów rodzinnych zachodzą jakieś zmiany?



Jakie zmiany Pana/Pani zdaniem zachodzą w życiu opiekunów rodzinnych od momentu podjęcia się tej opieki?



\*Pięć najczęściej wskazywanych odpowiedzi

Ponad połowa osób niezajmujących się opieką jest zdania, że od momentu podjęcia się opieki w życiu opiekunów rodzinnych zachodzą zmiany (56,9%).

Najczęściej wymienianymi zmianami są częste zmęczenie (50,2%), brak czasu wolnego i brak czasu na odpoczynek (46,7%) oraz obciążenie psychiczne (44,0%). Zdaniem osób niezajmujących się opieką opiekunowie rodzinni mają również mniej czasu dla pozostałych członków rodziny (38,7%) oraz ich kontakty i relacje przyjacielskie i towarzyskie się osłabiają (37,2%).



# PODSUMOWANIE I WNIOSKI

# OPIEKUNOWIE RODZINNI O SOBIE

## CECHY SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNE ORAZ SPRAWOWANIE OPIEKI



Kobieta w wieku 40-59 lat lub 60 lat i więcej



Posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe lub średnie zawodowe/ogólne



Ocenia swoją sytuacją materialną znośnie, średnio lub raczej źle



Jest na emeryturze lub rencie lub pracuje na stałe



Opiekuje się matką w wieku 65-70 lat



Pełni rolę opiekuna rodzinnego rok lub dłużej

Poświęca 7 godzin dziennie na opiekę



Przede wszystkim wspiera podopiecznego w codziennych czynnościach i dba o regularne przyjmowanie leków



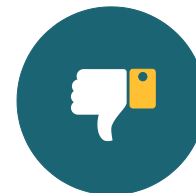
Powodem podjęcia się opieki było poczucie obowiązku

Współdzielili sprawowanie opieki z innym członkiem rodziny



Jeżeli korzysta z formalnego wsparcia – korzysta z wsparcia pielęgniarki środowiskowej

Otrzymywane formalne wsparcie polega na pomocy w codziennej pielęgnacji podopiecznego



Od momentu rozpoczęcia sprawowania opieki doświadcza braku czasu wolnego i czasu na odpoczynek

Najczęściej brakuje jej wsparcia finansowego, medycznego oraz opieki wyręczającej

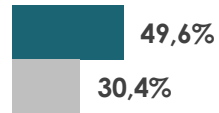


# OPINIE POLAKÓW

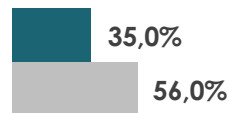
## SPRAWOWANIE OPIEKI



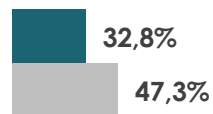
Całkowita opieka



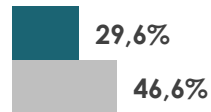
Robienie zakupów



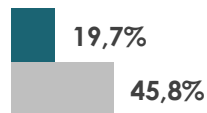
Sprzątanie mieszkania/domu



Przygotowywanie posiłków

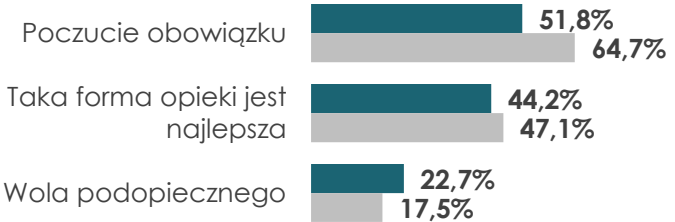


Spędzanie wolnego czasu z podopiecznym



■ Osoby niezajmujące się opieką  
■ Opiekunowie rodzinni

## POWODY PODJĘCIA SIĘ OPIEKI



## FORMALNE FORMY WSPARCIA



- Żadna instytucja nie powinna wspierać opiekunów rodzinnych
- Instytucje powinny wspierać opiekunów rodzinnych

Instytucja pomocy społecznej

## ZMIANY W ŻYCIU OPIEKUNA

56,9%

Ponad połowa osób niezajmujących się opieką jest zdania, że od momentu podjęcia się opieki w życiu opiekunów rodzinnych zachodzą zmiany. Najczęściej wymienianymi zmianami są częste zmęczenie, brak czasu wolnego i brak czasu na odpoczynek oraz obciążenie psychiczne.



## SPRAWOWANA OPIEKA

Opinie osób niezajmujących się opieką na temat sprawowanie opieki nad niesamodzielną osobą starszą różnią się od tego, jak faktycznie ta opieka wygląda. Główną różnicę zauważono w zakresie czynności, które wykonywane są przez opiekunów rodzinnych w ramach sprawowania opieki nad niesamodzielnym seniorem.

- ✓ Przede wszystkim osoby niezajmujące się opieką są częściej zdania, że opieka nad niesamodzielną osobą starszą polega na całkowitej opiece.
- ✓ Opiekunowie rodzinni częściej niż osoby niezajmujące się opieką przyznają, że w ramach sprawowanej opieki wspierają swoich podopiecznych głównie w zakresie codziennych czynności, takich jak robienie zakupów, sprzątanie mieszkania lub domu, przygotowywanie posiłków czy spędzanie wolnego czasu.
- ✓ Opiekunowie rodzinni najrzadziej wspierają swoich podopiecznych w zakresie wykonywania podstawowych zabiegów medycznych. Rzadkie wykonywanie podstawowych zabiegów medycznych przez opiekunów rodzinnych może mieć związek z tym, że najczęściej korzystają oni z formalnego wsparcia pielęgniarki środowiskowej.

## POWODY PODJĘCIA SIĘ OPIEKI

W zakresie powodów podjęcia się opieki zarówno opiekunowie rodzinni, jak i osoby niezajmujące się opieką zgodnie przyznają, że najczęstszym powodem jest poczucie obowiązku.

- ✓ Znaczącą różnicę w opiniach osób niezajmujących się opieką i opiekunów rodzinnych zauważono w przypadku sytuacji finansowej, z powodu której opiekunowie rodzinni nie mają możliwości zapewnienia podopiecznym innej opieki. Czynnikiem ten jako powód podjęcia się opieki częściej wskazywany był przez osoby niezajmujące się opieką.



## FORMALNE FORMY WSPARCIA

Opinie na temat korzystania z formalnego wsparcia również są różne od faktycznego korzystania z tego typu opieki.

- ✓ Przede wszystkim ważną obserwacją płynącą z badania jest fakt, iż zdecydowana większość osób niezajmujących się opieką jest zdania, że instytucje oferujące formalne formy opieki powinny wspierać opiekunów rodzinnych. Jednocześnie z tego typu wsparcia korzysta jedynie jedna piąta opiekunów rodzinnych.
- ✓ Zdaniem osób niezajmujących się opieką opiekunowie rodzinni powinni być wspierani przede wszystkim przez instytucje pomocy społecznej, wykwalifikowanych opiekunów, pielęgniarki środowiskowe oraz fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Z wymienionych form wsparcia korzysta niewielki odsetek opiekunów rodzinnych.
- ✓ W opinii osób niezajmujących się opieką opiekunowie rodzinni powinni przede wszystkim otrzymywać pomoc materialną w postaci sprzętu medycznego, artykułów pielęgnacyjnych, leków, artykułów spożywczych, itp., pomoc finansową, pomoc niematerialną w postaci wsparcia medycznego oraz pomoc w codziennej pielęgnacji podopiecznego.

## ZMIANY W ŻYCIU OPIEKUNÓW RODZINNYCH

Zdaniem ponad połowy osób niezajmujących się opieką życie opiekunów rodzinnych zmienia się od momentu podjęcia się opieki. Jednocześnie nieco mniejszy odsetek opiekunów rodzinnych zauważył faktyczne zmiany.

- ✓ Osoby niezajmujące się opieką przyznają, że w ich opinii opiekunowie rodzinni przede wszystkim odczuwają częste zmęczenie, nie mają czasu wolnego oraz czasu na odpoczynek oraz doświadczają obciążenia psychicznego. Co więcej zdaniem badanych opiekunowie rodzinni od momentu podjęcia się opieki nad niesamodzielną osobą starszą mają mniej czasu dla pozostałych członków rodziny oraz ich kontakty i relacje przyjacielskie i towarzyskie osłabiają się.
- ✓ Opiekunowie rodzinni deklarują analogiczne zmiany, jednak jako główną wskazują brak czasu wolnego oraz brak czasu na odpoczynek.